

Historik - Del I

År 2004 bildades trossamfundet Missionskyrkan i Finland som innan dess fungerat som föreningen Fria Missionsförbundet. Här ger tidigare missionledaren **Kaj Holtti** en historisk tillbakablick över Fria Missionsförbundet.

Begynnelsen – en tidsbild fr.o.m.1860-talet

”Den religiösa väckelsen låg omkring 1860 nere,” skriver Voipio och Takolander i Finlands kyrkohistoria (1928) och fortsätter: ”Dryckenskap och andra laster förekom även bland de präster, som var den rätta lärans ivriga förkämpar. Tvister och slagsmål var vanliga företeelser.”

Men år 1862 gick ett antal troende präster i Helsingfors till regeringen med en anhållan om att få bilda ett inremissionssällskap. Åbo domkapitel avstyrkte med motivet att ett sådant sällskaps verksamhet ”icke endast vore onödigt men t.o.m.kunde bli skadligt”. 1869 kom sedan den nya kyrkolagen som gav frihet att hålla andliga möten, dock med den begränsningen att ”de inte höllos på samma tid som kyrkans allmänna gudstjänster”. Det fanns tyvärr ändå fortfarande möjlighet för kyrkoråds- och domkapitelförbud, vilka utnyttjades rätt flitigt de sista tre decennierna av 1800-talet. (Samma slags förföljelse som **Paavo Ruotsalainen** utsattes för.)

Voipio och Takolander nämner också några nya grepp: ”En särskild form av kyrklig verksamhet under senare tid är hållandet av väckelsemöten i kyrkan eller annorstädes, oberoende av gudstjänsterna. ”Avsikten var att förkunna evangelium ”så verkningsfullt och för så många som möjligt ” i synnerhet för religiöst likgiltiga. Den verksamheten kallade man alltså evangelisation, påpekar kyrkohistorien och upplyser att detta evangelisationsarbete i Finland först utfördes av de frikyrkliga.

Den fria väckelsens karaktär.

En enda persons gudsupplevelse och andliga erfarenhet kan ofta få mycket vittgående följder och verkningar (t.ex. Luther). Så också inom den verksamhet, som först blev känd under namnet ”den frikyrkliga väckelsen”. Den beskrivs ingående bl.a. av P.W. Lindahl, FMF:s första missionsföreståndare, i skriften *Källflöden*.

Det är befriande att i denna ibland så överorganiserade tid kunna se utvecklingen av något som vuxit fram genom ”livets egen lag ” och inte organiserats fram. Det fanns inga konferensbeslut av sällskap i andra länder om att börja mission i Finland i bakgrunden, bara olika personer som blivit väckta och kommit till personlig tro. Förvisso hade dock många blivit påverkade av det Gud gjorde i andra länder. Så växte väckelsen fram som ”källsprång ” här och var i Nyland, i Åboland, och på Åland, men också i Närpes, Vasa, Tammerfors och Uleåborg i stort sett under samma tidsperiod. Namn som i sammanhanget kan nämnas är t.ex. **C. Boije af Gennäs**, **Edvard Björkenheim**, **Hjalmar Braxén** och **F.W. Lönnbeck** .

Utländska gudsmän som på ett avgörande sätt påverkade utvecklingen hos pionjärer na i Finland var bl.a. **Lord Radstock**, internationell förkunnare från England, **Grattan Guinness**, som drev en bibelskola i England där också många finländare gick, **Hudson Taylor**, välkänd engelsk missionsman, evangelisten **D.L. Moody** från USA, sångaren **Ira Sankey** (USA), **Fredrik Fransson**, svensk/amerikansk församlingsgrundare och missionsinspiratör samt teologen och prästen **P.P. Waldenström** från Sverige.

Moodys syn på församlingen blev normgivande för den frikyrkliga församlingsbildningen i Norden. Här gällde ”hjärtats gemenskap mellan alla som älskar vår Herre Jesus Kristus ”. Baptistpredikanten Charles Spurgeons (London) starka hävdande av gemenskap på livets grund och öppen kommunion (nattvard) påverkade också positionerna.

Begreppet ”frikyrklig ”

I Källflöden konstaterar Lindahl att benämningen ”frikyrklig” ju egentligen borde gälla allt som inte är statskyrkligt, men att den benämningen från den fria väckelsens tidigaste skede kom av både

motståndare och allmänheten att brukas endast om den verksamhet som senare organiserades till Fria Missionen och Fria Missionsförbundet (FMF). Han säger att *"väckelsens målsmän stodo nämligen kvar inom statskyrkan och hävdade t.o.m. i offentlig press att de inte önskade bryta med kyrkan. De ville hjälpa till att väcka och befordra andligt liv allenast."*

I Teologisk Kvartalsskrift från 1935 berörs samma sak: "Vaddenna fromhetsriktning siktade till var helt enkelt att få till stånd en genomgripande religiös förnyelse inom folkkyrkan. Det var livet – ino läran eller författningen – som stod i förgrunden. Man ville vinna själar för Kristus utan att göra propaganda vare sig för det ena eller det andra trossamfundet."

Besöken utifrån av **Lord Radstock, Guinness** och andra lekmanpredikanter var egentligen inte grundläggande för den "fria väckelsen", men grep tag i kretsar i Helsingfors och Åbo och förenade grupper som knappt kände till varandra. Dessa besök gav vidare impulsen till att man inte ville veta av några samfundsgränser, utan trodde att alla kunde enas omkring Jesus och livet i honom. Belysande är **Edvard Björkenheims** tal vid invigningen av Allianshuset – som senare blev Andreaskyrkan – i Helsingfors 1886.

"Man har kallat denna riktning frikyrklig av den orsak, att den fäster hufvudvigt vid lifvet, under det den lemnar åt enhvar att forma sin bekännelse, sin läroriktning, blott denna är grundad på Guds ord. –Det var denna tanke – själars frälsning och de kristnes enighet, som besjälade de kristne, hvilka offrat tid, krafter och medel till uppförandet av detta hus. Det var tanken på att finna enfristad, der Jesus Kristus må bli framhållen, der alla olika tänkande kunde enas i kärlek och frid under korsets banér, som her tagit form. –Blifve detta hus ett fridens hus, der en frälsare, som skänker nåd och förlåtelse tydligen predikas. Blifve det ett hus der många själar föres från mörker till ljus, från fridlösheten utan Kristus till Guds barns härliga frihet. –Vare partisinet fjerran från de män, hvilka beträda denna kathedrer! Ja, må detta hus, långt från att blifva en hård för partier och tvedrägt, blifva ett hem, der olika tänkande kristne, i trots af olika mensklige uppfattningar och åsigter, mötas i kärlek och frid."

En organisation blir till

PW Lindahl fortsätter i Källföden (s.12): "Att utvecklingen blev en delvis annan, berodde dels på att den ena samfundsorganisationen efter den andra önskade därifrån få så många som kunde intresseras för deras speciallära, dels blev klyftan allt större i förhållandet till statskyrkan på grund av upprepade förföljelser ..."

I mars 1889 hölls ett möte i Allianshuset där man kom överens om att anta de frikyrkligas konfessionella och kyrkliga ståndpunkt. Andra möten hölls under samma år på många håll. Resultatet av förhandlingarna kan sammanfattas i följande punkter:

1. De enskilda församlingarna och smågrupperna skall själva leda, ordna och underhålla sin egen verksamhet.
2. Genom frivilliga bidrag bildas en gemensam kassa för att understöda resande predikanter, som skall besöka platser som saknar fast anställd pastor men också där dörrar öppnas starta ny verksamhet.
3. För ledning av den ovannämnda verksamhet bildas en kommitté av valda förtroendemän.
4. Allmänna missionsmöten anordnas omväxlande i olika delar av landet minst fyra gånger om året. Ett av dessa möten betraktas såsom årsmöte och då redogörs för den gemensamma verksamheten, samt utses en missionskommitté för följande verksamhetsår.
5. Alla viktigare beslut fattas av de vid årsmötet församlade "missionsvännerna". Men i löpande och brådskande ärenden får kommittén full handlingsfrihet, dock med skyldighet att vid det kommande årsmötet redogöra för det man gjort.

Denna missionskommitté motsvarar i stort dagens missionsstyrelse.

En frikyrklig deklARATION.

Den 6 och 7 mars 1889 hölls ett möte i Allianshuset i Helsingfors där man enhälligt antog resolutioner som uttryckte de frikyrkligas konfessionella och kyrkliga ståndpunkt:

- Vi är kristne, som på bibelns och den apostoliska bekännelsens grund inom den bestående kyrkan vilja verka för väckandet av kristligt trosliv, samt hävdar församlingens kyrkliga självständighet.
- Detta vårt ändamål vill vi söka uppnå genom en dels stationär, dels rörlig missionsverksamhet, dels också genom att söka verka för bibelenliga reformer inom den finska statskyrkan ...

-
- Målet är att under de enklaste former realisera den evangeliska kristendomen och om än medvetna om egen svaghet, tvekar vi dock inte att ställa målet just där, emedan det inte är oss själva utan målet vi vill framhålla. Därför måste frikyrkan bryta med systemen, äldre och nyare, huru välgörande dessa än enligt sina olika anhängares försäkran må vara. Hon måste återinsätta Guds Ord såsom kristendomens enda och stora kyrkolag samt Jesus Kristus såsom hennes ende konung och styresman och därmed även återge åt Livet dess plats och betydelse. Systemen kommer aldrig överensstämma med varandra och på deras grundlag kan ingen gemenskap byggas ...Livet höjer sig över dem ...”Och ehuru man bryter stafven öfver systemerna, bryter man den icke öfver personerna, der lifvet i Guds Sons tro utgör gradmätaren .”
 - Frikyrkan accepterar de förefintliga skiljaktigheterna (i sakramentsläror) så till vida som de grunda sig på sann och levande tro, samt lämnar åt var och en frihet att i dessa frågor följa det ljus han äger. Ty det är tydligt, att kyrkan (kyrkorna) aldrig skall fullt enas i sin uppfattning af sakramenten.

På detta möte gavs signaler som ännu gäller.

Man delade upp arbetet i Inre mission och Yttre mission.

Med Inre mission menar man den verksamhet som bedrivs i Finland. FMF har aldrig varit något stort samfund, men ett par toppar när det gäller medlemsantal ser vi år 1930 med 1790 och 1954 med 1393 medlemmar. Idag ligger medlemsantalet på ca 900. Mycket arbete har utförts i Svenskfinland, inte minst bland barn och ungdomar.

Från början hade Fria Missionen mission i Kina och Himalaya. FMF flyttade sin Kina-mission till Taiwan när mission blev förbjuden på det kinesiska fastlandet. Från 1970-talet har FMF bedrivit mission bl.a. i Ecuador, Brasilien, Guyana, Albanien, Grönland, Ungern, England, Centralasien, Ryssland och Australien.

Bibelsyn

Vi tror att Bibeln är GUDS ORD (inte bara innehåller Guds ord), ofelbar i sin ursprungliga utformning.

Vi tror att Bibeln, Guds Ord, är det enda rättesnöret för vår tro och vårt liv.

Vi tror att Bibeln, Guds Ord, är den fullständiga, fullkomliga uppenbarelse av Guds frälsningsvilja. Inget får tas ifrån, inget får läggas till.

Trosbekännelse

Även om missionsförbundet har uttalat sig vara ett konfessionslöst trossamfund, betyder detta inte att FMF inte skulle kunna acceptera någon form för trosbekännelse. FMF kan utan problem acceptera de tre fornkyrkliga trosbekännelserna, de s.k. ekumeniska trosbekännelserna som vi tror Herren själv hade sitt finger med i.

- *Den apostoliska trosbekännelsen*, som sätter mönstret för enkelhet, grundlighet och ordning.
- *Den nicensk-konstantinopolitanska trosbekännelsen*, som mönstret för förklaringen av personen Jesus Kristus.

- *Den athanasianska trosbekännelsen*, mönstret för förklaringen av Treenigheten. Dessa trosbekännelser är i grunden en gränsdragnings mot villfarande läror utifrån. Trosbekännelser som kommit fram senare liknar i stort sett utsagor som splittrar Guds folk i olika grupper i stället för att förena dem till ett. Detta är en orsak till att FMF aldrig har velat utarbeta en egen trosbekännelse.
- Andra uttalanden som är i linje med de gamla trosbekännelserna är den s.k. Lausanne-deklarationen från juli 1974, som är ett försök att förena alla evangeliska kyrkor till en gemensam trosplattform, som skulle kunna leda till gemensamma ansträngningar i evangelisationen av vår värld.

Historik - Del II

Om synen på dop och nattvard, samt om församlingen och det gemensamma förbundet av församlingar.

Sakramenten – Herrens heliga förordningar

1. Dopet

Teologiskt har man inom FMF aldrig uttalat detta, men i grunden har vi att välja mellan två hållningar, en gammal hållning och en som man frestas ta till mitt i en pågående konflikt.

- Den gamla hållningen: att man genom dopet som ett nådemedel mottar en merit, en välsignelse, nämligen frälsningen.
- Den andra ytterlighetshållningen: att man p.g.a. all konflikt omkring dopet helt enkelt inte skall praktisera det.

Vi har i praktiken inte accepterat någon av dessa hållningar. Däremot har vi signalerat att vi tror att dopet är en Guds förordning; att Jesu befallning att döpa och låta sig döpas bör åtygas – men att vi inte tror att dopet är ett nådemedel till frälsning.

Vi har också traditionellt gett frihet åt den troendes eget samvete att avgöra tid och sätt för dop. *Därmed har vi inte uttalat oss om vare sig barndop eller vuxendop, begjutning eller nedsänkning!*

Vi tror alltså

- att dopet är ett dop till Kristus – inte till församlingen.
- att dopet är en lydnadshandling (Matt. 28)
- att dopet är en bekännelsehandling.
- att dopet är den troendes uttryckta vilja att begrava den i Kristus döda, med Kristus korsfästa, gamla människan och därefter aktivt leva det nya livet med Kristus (Rom 6).

2. Nattvarden

Utan att igen gå till kyrkohistorien eller FMF:s bakgrund bör det sägas att i början av den frikyrkliga väckelsen var också nattvarden en stridsfråga bland de olika rörelserna i vårt land.

Vem fick delta i nattvarden?
Vem fick dela ut nattvarden?
Vad var och är nattvardens innehåll?

Många av de nya grupperna började som nattvardsgrupper eller -

föreningar. Också i denna fråga ges inom FMF stor frihet. Vi tror att nattvarden skall praktiseras i församlingen, men att den sanna församlingen består av alla troende.

När det gäller nattvarens innehåll står man inför ett val mellan fyra teologiska hållningar:

1. *Den katolska*; att brödet och vinet förvandlas till Kristi kropp och blod i och med välsignelsen av dem (transsubstantiation). Nattvarden blir därmed en återkommande upprepning av försoningens offer.
2. *Den lutherska*; att Kristus är genom tron närvarande (för alla) under nattvarden i och med brödet och vinet (realpresens, konsubstantiation).
3. *Den zwinglianska*; nattvarden är enbart en åminnelsehögtid, intet mer, enbart symbolisk (spritualistisk nattvardsuppfattning).
4. *Den calvinska*; brödet och vinet är bröd och vin också efter välsignelsen av dessa gåvor, men för den troende (enbart) kan gåvorna förmedla den realitet de representerar. Då sker ett slags förändligande av materia. Detta bestyrkes av att om en icke-troende deltar i nattvarden har gåvorna för denne ingen som helst verkan.

FMF har lutat mer åt den calvinska hållningen eller sett en kombination av Calvins och Zwinglis som möjlig. Men inte heller på detta område har man en fast cementerad teologi, utan håller sig till vad grundarna av FMF sade: *"Frikyrkan accepterar de förefintliga skiljaktigheterna (i sakramentslärorerna) så till vida som de grunda sig på sann och levande tro, samt lämnar åt hvar och en frihet att i dessa frågor följa det ljus han eger. Ty det är tydligt att kyrkan (kyrkorna) aldrig skall fullt enas i sin uppfattning af sakramenten."*

Församlingen

Om församlingen har det alltid varit diskussion. FMF har kritiserats för att inte ha någon profil när det gäller synen på den lokala församlingen, särskilt gällande villkoren för medlemskap. Kritiken anses obefogad.

Vi tror

- att församlingen bör bestå av på Jesus Kristus bekännande troende medlemmar
- att alla som lever trons liv tillhör Guds församling
- att vi inte har rätt att vägra medlemskap åt någon som lever i tro på Jesus Kristus som Frälsare och Herre.

På grund av den religiösa traditionen och kulturen i vårt land anser vi att det inte är kristet att vägra församlingsmedlemskap åt sant troende människor som är döpta vid en tidpunkt eller på ett sätt som avviker från den praxis vi i våra församlingar följt. I FMF:s församlingar fanns i begynnelsen många medlemmar som var döpta som barn. Med tiden förändrades förhållandena så att det vanligaste dop sättet och -tiden blivit troendes dop genom nedsänkning.

Men detta är inte och har inte varit ett villkor för medlemskap.

Det som i detta sammanhang är intressant är att i vår värld idag praktiserar inte minst många nya församlingar denna församlingssyn och ger åt den enskilde frihet att välja tid och sätt för dop. På vissa orter har t.o.m. traditionella baptistförsamlingar gått in för detta.

Vår syn på församling och dop är definitivt inte är profillös! Faktum är att vi har, genom hela vår historia, praktiserat det som andra kyrkor i ekumeniska sammanhang enbart diskuterat. Vi är frikyrkan som är öppen för allt Guds folk.

En konsekvens är att eftersom detta är FMF:s hållning kan enbart de församlingar som har en sådan konstitution beredas medlemskap i vårt förbund. För att denna hållning skall kunna praktiseras bör vi visa respekt för medlemmar, pastorer och andra som har en annan syn, framförallt inom, men naturligtvis också utanför FMF. Betyder detta att vi måste kompromissa med vår egen teologi? Nej! Var och en har naturligtvis frihet och ansvar att ha sin egen övertygelse. Men även om vi inte accepterar en annan övertygelse bör vi acceptera och respektera personen som har den.

Förbundet

FMF tror på fria, autonoma församlingar, församlingar med självbestämmanderätt och en självständig ekonomi. Men också att ingen lokal församling bör leva sig själv till behag och vara sig själva nog – eller i längden kan leva så!!

Vi tror att varje församling förr eller senare ser sitt behov av gemenskap med andra församlingar. Därför gick en del församlingar tidigt samman i gemensamt ansvar när det gällde arbete på olika orter i Finland och på missionsfälten. Så bildades den förening som församlingarna tillsammans äger: Fria Missionsförbundet.

Vad är då Fria Missionsförbundet för de olika missionsförsamlingarna? FMF är församlingarnas gemensamma förening. FMF:s ledning väljs eller utses av församlingarna. Församlingarna är representerade i olika tjänster: missionsstyrelsen, missionsledaren och expeditionen i Helsingfors. Genom sin förening äger församlingarna också de tre kurscentren Sjömansro, Soltorp och Fritidsgården (samt något enstaka missionshus – de flesta församlingarna äger sina olika lokaler själva). Dessa är därför även församlingarnas och det är församlingarnas ansvar att enligt Guds vilja förvalta det man har.

Det högsta bestämmande organet i den gemensamma föreningen FMF är årsmötet. Inför detta årsmöte förbereder församlingarna de ärenden som man vill skall tas upp och beslutas om. Det finns ingen överorganisation över församlingarnas gemensamma årsmöte.

Trossamfund

Efter att den nya religionsfrihetslagen blivit stadfäst beslöt Fria Missionsförbundets årsmöte år 2003 att bilda trossamfundet Missionskyrkan i Finland.